

(/)

 (/)

> Danmark og Europa efter 1945 (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Hvorhen Europa?

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/i-venstrefloejens-oeje>)

Hvorhen Europa?

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 3106

Del artikel: ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa))

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa))

([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/hvorhen-europa&title=))

Uffe Østergård

Hvorhen Europa?

Af Kaare R. Skou, journalist, forfatter

Uffe Østergård repræsenterer den europæiske føderalist, som er kommet i tvivl. Tvivlen er en nådegave, der som regel fører noget godt med sig. I dette tilfælde et omfangsrigt værk, der på en gang er dansk og europæisk identitetshistorie, kulturhistorie og traditionel magthistorie med afstikkere til både Rusland/Sovjetunionen og ikke mindst Kina – alt for at afdække, hvorfor en europæisk føderation af et eller andet omfang formentlig er og altid har været en fiktion. I stedet introducerer Uffe Østergård med held det noget selvmodsigende begreb en føderation af nationalstater. Tidsmæssigt spænder bogen over alt, hvad vi betegner som historisk tid og lidt til.

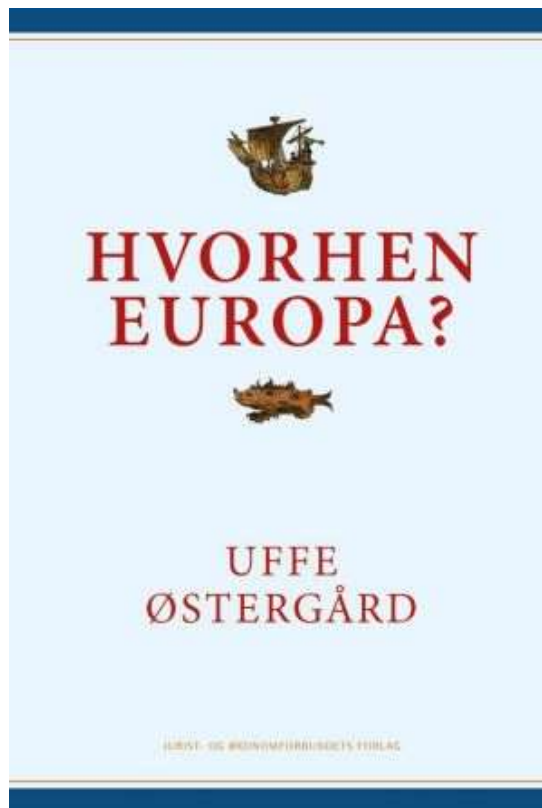
Et samlet Europa – et europæisk imperium – har aldrig eksisteret. Tættest på kom vi ifølge forfatteren i 1588 under Felipe 2.s spanske styre fra kæmpeslottet Escorial uden for Madrid, men den spanske armadas forlis i Den Engelske Kanal forhindrede det. Efter Den Westfalske Fred i 1648 er enhver imperiedrøm forblevet en drøm.

I sin fortællestil elsker Uffe Østergård den provokerende konstatering. Gang på gang gør han i en bisætning med et enkelt eksempel op med gængs historiefortælling, og selv om disse mange eksempler, der nærmest præsenteres som indskudte skuldertræk, nok ofte er spektakulære undtagelser fra hovedindtrykket af en historisk periode eller en persons virke, giver de læseren mange aha-oplevelser og gode pointer til polemiske debatter. De giver bogen kant og kulør og forhøjer i den grad læseoplevelsen.

For eksempel får det, vi kender som den florissante handels gyldne periode i slutningen af 1700-tallet, lige den bisætning med i farten, at Udenrigsministeriet tjente godt med penge på at leje det danske flag ud til fremmede skibe, som dermed undgik at blive inddraget i de verdensomspændende krige mellem Storbritannien og Frankrig. Indirekte gøres det til en del af baggrunden for krigen med briterne i 1801. Eller et andet eksempel: Venstrestatsministeren Th. Madsen-Mygdal søgte at føre landet tilbage til den rene liberalisme med dens minimale statsstyring – det er ikke noget nyt, men så kommer Østergårds aha-oplevelse til os: Det kan ses på bibliotekerne den dag i dag, for der mangler bogindkøb fra Madsen-Mygdals periode som statsminister.

Østergård tilslutter sig den efterhånden anerkendte teori, at den skandinaviske velfærdsmodel er et resultat af sekulariseret lutheranisme, og han er dristigt ved at gå skridtet videre og antyde, at de skandinaviske og nordtyske socialdemokratiers historiske succes mere er et barn af denne sekulariserede lutheranisme end af marxistisk tænkning. Det var ikke Socialdemokratiet, der skabte velfærdsstaten, men det var velfærdsstaten, der skabte Socialdemokratiet.

Uffe Østergårds gennemgang af de i virkeligheden nærmest utallige europæiske nationaliteter er hæsblæsende, men uhyre interessant. Jeg har ikke andre steder mødt en fremstilling, der kommer på højde med hans hverken i grundighed eller overblik. Helt aktuelt er hans fortælling om nationer i Storbritannien meget relevant til forståelse af Brexit og forholdene i det konservative parti, hvor Uffe Østergård med afsæt i den skotske historiker Neal Ascherson gør det klart for os, at Brexit slet ikke er et enestående fænomen, men tredje gang at briterne splitter Europa.

Første gang var i år 286, da Britannia var en provins i Det Romerske Imperium. En batavisk, det vil sige nederlandsk, marineofficer ved navn Mausaeus Carausius udråbte her sig selv som kejser af de britiske øer og afværgede flere romerske forsøg på at krydse kanalen. Anden gang var i 1530'erne, hvor Henry 8. brød med den katolske kirke dybest set for at få lov til at skille sig af med sin retmæssige hustru Katharina af Aragon. Den antikatolicisme, der opstod ved den lejlighed, kan, hævder Uffe Østergård, føres i lige linje op til det moderne konservative partis animositet mod indvandret arbejdskraft fra et katolsk land som Polen. Brexit handler for den konservative brite ikke alene om modstand mod EU's frie bevægelighed for arbejdskraft med dens risiko for social dumping, men også om århundreders antikatolicisme og frygt for kulturel påvirkning fra katolikker.

I bogens centrale del præsenterer Uffe Østergård os for en række historikeres og filosoffers overvejelser over, hvorfor Europa, denne knop på Asien, sejrede kulturelt, og hvorfor det specielt endte med at blive den angelsaksiske og germanske kultur. Et af de meget interessante svar, som forfatteren kredser meget om, og som delvis var nyt for mig, men som jeg køber, bunder dybest set i Europas klima og geologi.

Kulturpåvirkningerne bevægede i eurasiens sig øst-vest og vest-øst inden for det samme klimabælte. En plante, der naturligt gror i Japan eller Kina kan uden besvær overføres til Frankrig. Når det så alligevel blev Europa, der sejrede skyldes det geologien, for mens landbruget i de asiatiske kulturområder, Kina og Indien, er afhængig af kunstig vanding gennem sindrige systemer af kanaler, dæmninger og oversvømmelsesområder, så tillader jordbunden sammen med klimaet, at landbruget i Europa kan baseres på den naturlige plantevækst. Et samfund, der er afhængig af kunstvanding gennem kanaler må udvikle en stærk overordnet styring og kontrol. Det behøver man ikke i områder, hvor det er det naturlige økosystem, som leverer fødevarerne. Det gjorde, at det enkelte menneske i Europa udviklede en bevidsthed om sin egen frihed, samtidig med at det indpassede sig i en universel idé, mens det asiatiske menneske kun kunne overleve i despotiet. Det europæiske menneske blev kreativt og aktivt, mens det asiatiske menneske blev autoritetstro og passivt.

Når det ikke blev det arabiske område, men først grækerne, så romerne og senest den nordeuropæiske kultur, der sejrede, skyldes det, at selv meget få krige eller bare perioder uden det faste styre for tid og evighed kan gøre kunstvandingslandbrug til ørkener, som vi ser det i Egypten, Libyen og mange andre steder i Lilleasien og Nordafrika.

Når Afrika og Det Amerikanske Kontinent trods især sydamerikanske avancerede kulturer ikke spredtes, så var det fordi, spredningen skulle foregå nord-syd og syd-nord gennem forskellige klimabælter. Det tog flere tusinde år for majsplanten at nå fra Mellemamerika til dagens USA.

Uffe Østergaard er overraskende kritisk over for EU's udvikling efter, at EF i 1992 blev til EU. Et EU, der aldrig har fået et afklaret forhold mellem føderalisme og mellemstatsligt samarbejde. Han kalder EU for en UPO – et uidentificeret politisk objekt, og bibringer os den iagttagelse, at i EU-parlamentet opfører modstanderne af EU sig ofte europæisk, mens de taler nationalt, mens tilhængerne taler europæisk, samtidig med at de forfølger nationale interesser.

Europa må, slutter Uffe Østergård, nok se i øjnene, at fremtiden kommer til at bestå af underholdning for kinesiske turister i form af folkedans og H.C. Andersens eventyr. "Det er ikke nødvendigvis så ringe, men vi kan bare ikke længere påtvinge verden vores normer. End ikke demokrati, retsstat og menneskerettigheder."

Er man nogenlunde inde i Danmarks og Europas historie i forvejen, giver bogen et farverigt supplement og sine steder korrektiv til de herskende fortællinger, men en grundbog i historie er den ikke, og man skal holde tungen lige i munden for at følge med bogens spring frem og tilbage i tid. Den er heller slet ikke en typisk debatbog, og vi får ikke noget endegyldigt svar på bogens titel. Værket er snarere en idealists bekendelse af, at idealet ikke holdt, skrevet uden bitterhed, men med eftertanke og erfaring i søgen efter en forklaring og en helhed. Det er, som Østergård selv skriver, en diagnose uden en recept.

Hvorhen Europa? er udgivet på DJØF Forlag, og det betyder også i dette tilfælde et layout, som er uendelig kedeligt og stereotyp. Det er side op og side ned med ensartet tekst i et klassisk anonymt skriftsnit. Forlaget er garant for indholdsmæssig lødighed, men dets udgivelser er ikke grafisk opløftende. Østergårds manuskript havde fortjent mere i den retning. Det ville givet også have øget læserskaren til det, indholdet fortjener.

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/i-venstrefloejens-oeje>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

EN KØN HISTORIE

GERNINGSMÆND ELLER OFRE

MENINGEN MED VELFÆRDSSTATEN

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/en-koen-historie>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/gerningsmaend-eller-ofre>)

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/meningen-med-velfaerdsstaten>)

K.K. Steincke - Historiens Aktører nr. 59

Ole Mortensøn skriver om socialpolitikens bannerfører

(<http://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/historiens-aktoerer/kk-steincke-historiens-aktoerer-nr-59>)

Arrestationer efter krigen

Slægtsforskernes Bibliotek laver indgang til "Efterlysningsliste til brug for Feltpolitidetachmentet"